

Velikost: 19–23 cm
Rozpětí křídel: 48–55 cm
Hmotnost: 120–150 g
V ČR silně ohrožený druh

Sýc rousný

Aegolius funereus
Tengmalm's Owl / Rauhfußkauz

Velikost: 16–18 cm
Rozpětí křídel: 45 cm
Hmotnost: 50–80 g
V ČR silně ohrožený druh

Kulíšek nejmenší

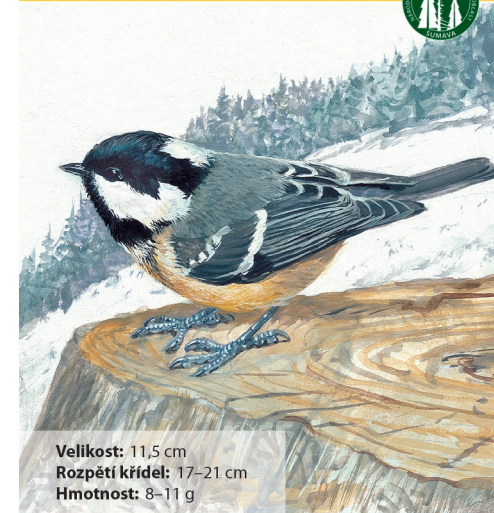
Glaucidium passerinum
Eurasian pygmy owl / Sperlingskauz

Velikost: 11,5 cm
Rozpětí křídel: 17–20 cm
Hmotnost: 10–13 g

Sýkora parukářka

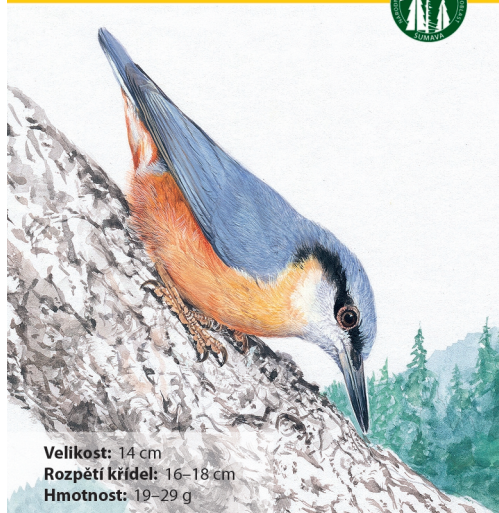
Parus cristatus
Crested Tit / Haubenmeise

Velikost: 11,5 cm
Rozpětí křídel: 17–21 cm
Hmotnost: 8–11 g

Sýkora uhelníček

Parus ater
Coal Tit / Tannenmeise

Velikost: 14 cm
Rozpětí křídel: 16–18 cm
Hmotnost: 19–29 g

Brhlík lesní

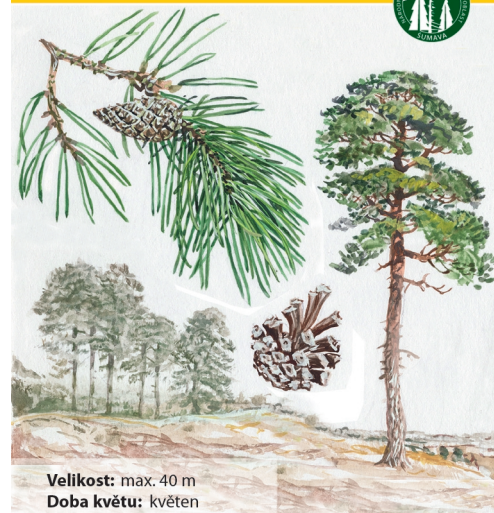
Sitta europaea
Eurasian Nuthatch / Kleiber

Velikost: 17–19 cm
Rozpětí křídel: 32–35 cm
Hmotnost: 50–70 g
Ohrožený druh

Brkoslav severní

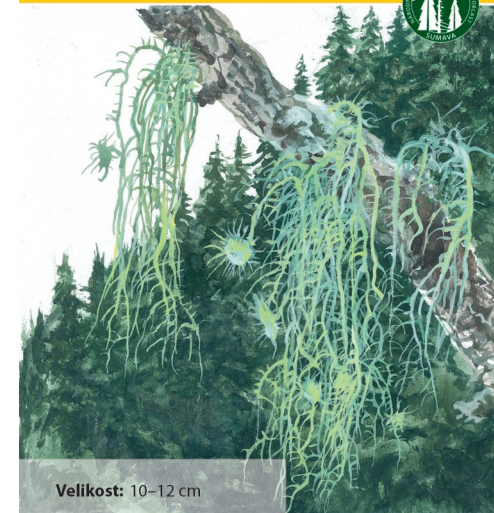
Bombycilla garrulus
Waxwing / Seidenschwanz

Velikost: max. 40 m
Doba květu: květen

Borovice lesní

Pinus sylvestris
Scotch pine / Wald-Kiefer

Velikost: 10–12 cm

Provazovka tlustovousá

Usnea filipendula
Old Man's Beard / Gewöhnlicher Baumbart

Název: Sýkora uhelníček**Třída:** ptáci **Řád:** pěvci **Čeled:** sýkorovití**Délka života:** 2 roky**Mládata:** Snůška 7–10 vajec, na kterých sedí samička 14–18 dní. Vylíhlá mládata krmí oba rodiče 16–20 dní.**Hlas:** Zpívá často. Stále opakuje jednoduché dvojslabičné „vidé vidé vidé...“.**Hnízdo:** Hnízdí v dutinách stromů, ve ztrouchnivělých pařezech a nezřídka i v zemních norách lesních hloдавců. Hnízdí jednou až dvakrát do roka.**Potrava:** Živočišná i rostlinná. Živočišná složka je tvořena především hmyzem a jeho vývojovými stadii. Na podzim a v zimě se živí hlavně semeny jehličnatých stromů.**Popis:** Sýkora uhelníček je naším nejmenším druhem sýkory. Má šedý až šedo zelenavý hřbet a ocas, nažloutlé nebo šedé břicho, tmavé končetiny, černou hlavu s bílými lícemi a bílou skvrnou na zátylku, díky které ji můžeme rozpoznat od podobné sýkory lužní a babky. Přes léto se sýkora uhelníček objevuje jednotlivě, v zimě žije v menších hejnech často i ve společnostech jiných druhů sýkor. Obratně šplhá v korunách stromů a často visí i vzhůru nohama. Vyskytuje se téměř v celé Evropě, severní a střední Asii a severozápadní Africe. Je částečně tažná, část středoevropské populace na zimu migruje především do jižní Evropy.**Ilustrace:** Pavel Procházka**Název: Provazovka tlustovousá****Třída:** Lišejníky**Řád:** Misničkotvaré **Čeled:** Terčovkovité**Biotop:** Roste na stromech nebo keřích, které používá jako podklad k uchycení.**Rozšíření:** Provazovka tlustovousá je velmi citlivá na znečištění ovzduší, jedná se tedy o vzácnější lišejník.**Popis:** Lišejník s charakteristickou splývavou provázkovitou stavbou těla žlutošedé barvy. Houba, z níž se provazovka skládá, je vřekovýtusná, jejím fotobiontem je zelená řasa. Kvůli jejímu velikému povrchu je provazovka velice citlivá na čistotu ovzduší, zejména na koncentraci oxidu siřičitého. Právě z tohoto důvodu provazovky u nás v osmdesátých letech téměř vymizely. V současné době se již však začínají vracet. Používá se v lidovém léčitelství. Dlouhé závěsy provazovky splývající ze stromů připomínají vlasy či vousy. Z tohoto důvodu je lidově nazývána Krakonošovy vousy. Provazovky jsou velice bohaté nejen na vitamín C, ale také například na kyselinu usninovou, proto je lze použít na výrobu léčiv například na kožní onemocnění nebo plicní nemoci včetně tuberkulózy.**Ilustrace:** Pavel Procházka**Název: Sýkora parukářka****Třída:** ptáci **Řád:** pěvci **Čeled:** sýkorovití**Délka života:** 2 roky**Mládata:** Snůška zpravidla 5–7 vajec, na kterých sedí pouze samice 13–18 dní. Vylíhlá mládata krmí oba rodiče 20–22 dní.**Hlas:** Vábení zní nejčastěji jako „cicigyrrrr“ nebo „gyrrrr“. Zpěv je tichý, cvrčivý.**Hnízdo:** Hnízdí v dutinách stromů. Občas si hnízdí v dutině sama vydlabává ve ztrouchnivělých stromech nebo pařezech. Obývá také ptačí budky. Hnízdí jednou až dvakrát do roka.**Potrava:** Živočišná – hmyz a jeho vývojová stadia (vajíčka, housenky apod.), i rostlinná – především semena jehličnatých stromů.**Popis:** Mezi ostatními sýkorami je zcela nezaměnitelná díky výrazné chocholce na hlavě a své neposednosti. Typická je také černá skvrna na bradě. Vrchní část těla je hnědá, spodní pak bílá. Pohybuje se v korunách jehličnatých stromů, na listnatých stromech ji lze pozorovat jen výjimečně. Jedná se o stálý druh, mimo hnízdí období se potuluje v okruhu asi 5 km od svého hnízdiště. Během zimy ji můžeme spatřit také na krmítku. Potravu sbírá především ze škvír stromové kůry. Vyskytuje se kromě severu Skandinávie a Itálie až po Ural. Je stálá, bývá jen v malých hejnech a s ostatními sýkorami se sdružuje málokdy.**Ilustrace:** Pavel Procházka**Název: Borovice lesní****Třída:** jehličnany**Řád:** borovicotvaré **Čeled:** borovicovité**Rozšíření:** V ČR v současnosti původní borovice lesní roste pouze ostrůvkovitě na extrémních reliktních stanovištích zvaných reliktní bory. Nejvyšší výskyt u nás je na sutí u Plešného jezera ve výšce 1 070 m n. m.).**Popis:** Borovice lesní (sosna) je jehličnatý strom s mohutným hluboko jdoucím hlavním kořenem a široce rozestřenou až plochou korunou. Dožívá se stáří 300 až 350 let. Kůra dolní části kmene je šedohnědá, deskovitě rozpukaná, v horní části a u větví má barvu rezavou, konce větví jsou pokryty kůrou zelenou. Jehle dlouhé 4–8 cm, vyrůstají ve svazcích po dvou. Kvete v dubnu až červnu (poprvé ve stáří 15–20 let). Samčí šištice jsou sírově žluté a vyrůstají na bázi letorostů. Samičí jsou růžově červené a lze je nalézt jednotlivě nebo až po třech na koncích větví pod vrcholovým pupenem. Dozrávají v 3–10 cm dlouhé, kuželovité vejcovité šišky. Jde o výrazně světlomilný strom, který se přizpůsobí velmi rozličným podmínkám. Dobře snáší sucho a chudou půdu, proto roste i na skalách, sutích či písčitých půdách (bory na písčitých půdách). Ve vichřici se zpravidla nevyvrací, ale láme se.**Ilustrace:** Pavel Procházka**Název: Kulíšek nejmenší****Třída:** ptáci **Řád:** sovy **Čeled:** puštíkovití**Délka života:** 6 let**Mládata:** Samička snáší koncem dubna či začátkem května 5–6 vajíček. V období, kdy samička sedí na vajíčkách, obstarává sameček sobě i samičce potravu – to trvá zhruba 28 dní.**Hlas:** Jeho typický hlas připomíná jednoduché hvízdání.**Hnízdo:** Nejčastěji hnízdí v dutinách. Hnízdo si zakládá především ve starých dutinách po strakapoudech velkých.**Potrava:** Drobní savci, méně ptáci a příležitostně také ještěrky a hmyz.**Popis:** Jak napovídá již jeho jméno, jedná se o naši nejmenší sovu. Zajímavostí je „falešná tvář“ na zadní straně hlavy – zbarvení napodobuje předek hlavy. Je znám svým pocukávaním ocasu, pokud jej někdo vyruší. Je velice důvěřivý a můžete se k němu přiblížit na malou vzdálenost. Při hájení svého revíru, může být až agresivní. Ve dne sedí v hustých větvích. Na lov vylétuje za šera, v době hnízdění je aktivní více i ve dne. Let je rychlý a přímý. Obývá především jehličnaté lesy. Šumava s přílehlými pahorkatinami tvoří největší souvislou oblast výskytu v České republice.**Ilustrace:** Pavel Procházka**Název: Brkoslav severní****Třída:** ptáci **Řád:** pěvci **Čeled:** brkoslavovití**Délka života:** 5 let**Mládata:** Snůška 3 až 6 vajíček, oba rodiče vykrmují mládata bobulemi, komáry.**Hlas:** Cvrčivý hlas.**Hnízdo:** Staví si silnostěnné, tepelně velice dobře izolované hnízdo ve větvích hustých stromů.**Potrava:** Hmyz a dužnaté plody (jeřabiny, jablka, aj.), u nás se živí především šípky růží, bobulemi kaliny, jmelí a ochmetu.**Popis:** Brkoslav severní je velikosti špačka a podobá se mu také rychlým způsobem letu. Na hlavě má výraznou chocholku. Těličko má béžové s červenavým nádechem, na bradě a kolem oka má černé skvrny. Brkoslavi hnízdí v severských jehličnatých lesích, v některých letech však podnikají v zimě nápadné invaze do vnitrozemí Evropy. Při velkých invazích, které se opakují celkem pravidelně jednou za čtyři roky, tvoří brkoslavi až tisícová hejna, která přeletují a prohledávají krajinu. Na Šumavě je můžete spatřit zpravidla od listopadu do března, nejčastěji v hejnech o několika desítkách jedinců.**Ilustrace:** Pavel Procházka**Název: Sýc rousný****Třída:** ptáci **Řád:** sovy **Čeled:** puštíkovití**Délka života:** až 16 let.**Mládata:** Snůška 3–7 vajec, mláďata se líhnou po 25–32 dnech a za dalších 28–36 dnů opouštějí hnízdní dutinu. Mládata mají čokoládově hnědou barvu.**Hlas:** Ozývá se od soumraku po celou noc hlasitým rychlým houkáním „pup u pup u pu...“. Časté jsou i jiné hlasové projevy.**Hnízdo:** Hnízdí v dutinách stromů, nejčastěji po datlu černém, ale přijímá i budky.**Potrava:** Především drobní savci (rejsci, hraboši, myšice aj.), méně ptáci a výjimečně hmyz.**Popis:** Sýc rousný je typická noční sova, kterou můžete spatřit i za soumraku, výjimečně přes den, kdy sedává v hustých korunách stromů. Má velice výrazné žluté oči a hustě opeřené nohy (tzv. rousy). Jedná se o stálého či přelétavého ptáka preferujícího rozlehlé staré lesy, většinou jehličnaté. Páry nejsou trvalé, jen samec zůstává v revíru zpravidla po celý rok. Když samice sedí na vejcích, samec jí přináší potravu. Mládata, která vylétnou z hnízda, jsou dlouho krmena rodiči. Těmto „výrostkům“ se často říká „haluzníci“. Loví v vyvýšeného místa nebo i za letu nad otevřeným terénem. Let je poměrně přímý, série rychlých mávnutí křídel bývá střídána krátkým rovným plachtěním. Na Šumavě se vyskytuje nejpočetnější populace v rámci ČR.**Ilustrace:** Pavel Procházka**Název: Brhlík lesní****Třída:** ptáci **Řád:** pěvci **Čeled:** brhlíkovití**Délka života:** až 9 let**Mládata:** Snůška čítá obvykle 6–8, někdy až 13 vajíček, na kterých sedí pouze samička. Mládata se líhnou po 14–18 dnech. Po vylíhnutí jsou krmena oběma rodiči a hnízdo opouštějí po asi 23 dnech.**Hlas:** Ozývá se velice často. Nápadné je vábení, hlasité „to to to to to...“. Také zpěv je hlasitý, skládá se buď z několika ostrých hvízdů „vui vui vui“, časté je také rychlé trylkávání „vivivivi...“.**Hnízdo:** Hnízdí v dutinách stromů vydlabaných datlovitými ptáky, obsazuje také ptačí budky. Větší vletové otvory upravuje k velikosti svého těla hlínou a blátem.**Potrava:** Během jara a léta přelétává živočišná potrava – většinou hmyz. Na podzim a v zimě se živí především semeny listnatých a jehličnatých stromů. Na zimní období si vytváří zásoby semen ve šterbinách kůry stromu.**Popis:** Pro brhlíka lesního je typické šplhání po kmelech a silnějších větvích stromů, a to i hlavou dolů. Jeho zbarvení je také nezaměnitelné. Modrošedé těličko, černý pruh od kořene zobáku až po krk a rezavohnědé břicho jej činí zcela jedinečným v české přírodě. Dospělí ptáci se zdržují po celý rok v trvalých teritoriích. Vyskytuje se v lesích všech typů, především v listnatých a smíšených, častý je také v parcích či zahradách. Chybí pouze ve vrcholových partiích Šumavy.**Ilustrace:** Pavel Procházka